

Fényképalbum

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Dávid nagytata
A fénykép készítésének helye:	n.a.
A fénykép készítésének éve:	1930-as évek
A képen:	Dávid József

Nagyapám, Dávid József iklandi származású, ő is lelkes volt, Zalánban. Nagyszüleim Zalánból nyugdíjasként Felsőboldogfalvára költöztek, ahol édesapámék vettek nekik egy bennvalót [*kertes házat*]. Én csak egy morcos, szakállas, az öregségben megfáradt emberre emlékszem. Úgy tudom, hogy nem volt túlságosan kedélyes, és az atyafiakkal is nagyon szigorú volt. Ha valamelyik valamiért nem tett jól a szolgálata idején, akkor nagyon durván nekiment, megtámadta és rendreutasította, de akkor ez egy elfogadható magatartás volt. 1942-ben halt meg.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Dávid nagymama
A fénykép készítésének helye:	n.a.
A fénykép készítésének éve:	1930-as évek
A képen:	Dávid Józsefné Csutak Mária

Nagyanyám Csutak Mária sem volt túlságosan kedélyes, lehet, hogy azért, mert özvegyen maradt. De ő 1942, nagyapám halála után még tovább élt néhány esztendő, és ő már a mi udvarhelyi tartózkodásunk alatt és nálunk lakva halt meg.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Imre nagytata
A fénykép készítésének helye:	n.a.
A fénykép készítésének éve:	n.a.
A képen:	Imre Lajos

Az édesanyám szüleit egyáltalán nem ismertem. Anyai nagyapám tanár volt Hódmezővásárhelyen, komoly keresztyén életvállalással – az egész család magatartására rányomta ez a bélyegét.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Imre nagymama
A fénykép készítésének helye:	n.a.
A fénykép készítésének éve:	n.a.
A képen:	Imre Lajosné Fazakas Janka

Halványan – de lehet, hogy inkább a fényképeket idézve – emlékszem vissza az anyai nagyanyámra. Biztos, hogy volt Udvarhelyen is, de nincs emlékem vele kapcsolatban.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Édesapám bátyja
A fénykép készítésének helye:	n.a.
A fénykép készítésének éve:	n.a.
A képen:	Dávid József

Édesapám testvérét, aki Zalánban volt tanító, jól ismertem. Zalánban élte le az életét, ott is halt meg. A tanítóság mellett méhész volt. Abban az időben a tanító egy személyben vezette az egész alsó tagozatot. Ő a falunak egy jelentős személyisége volt, róla nevezték el a zaláni iskolát. A testvérek jó kapcsolatban voltak egymással: nagy dumák voltak, amikor meglátogatott minket Udvarhelyen, nagy emlékezések a régi időkre. Egyetlen fia vegyészmérnökként Csíkszeredában még mindig él, és az ő fia Dávid László, aki a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektora.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Szüleim fiatal házasként
A fénykép készítésének helye:	n.a.
A fénykép készítésének éve:	1920-as évek vége
A képen:	Dávid Gyula, Dávid Gyuláné Imre Ida

Édesapám háromszéki volt, édesanyám pedig hódmezővásárhelyi. Ők úgy ismerték meg egymást, hogy édesanyám Imre Lajos professzornak volt a testvére, aki akkor már teológiai tanár volt Kolozsváron, amikor az én édesapám teológus. Gondolom, hogy a látogatások során került az ismeretség, és ők egyértelműen, közösen úgy döntöttek, hogy az élet itt folytatódik Erdélyben, és így kezdték 1926-ban Árapatakon a közös életszolgálatot. Gyermekkoromban édesapám mindig rohant, nagyon terhes volt a hivatali élete, édesanyám pedig a családdal volt teljesen lefoglalva. Ha édesapám nem ült be az irodába és a családdal volt, akkor az egy nagyon meleg hangulatos együttlét volt. Harmónia volt közöttük.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Az Imre-család

A fénykép készítésének helye:

Hódmezővásárhely

A fénykép készítésének éve:

1933

Kulcsfigura:

Imre János

Ez a kép egy hódmezővásárhelyi családi találkozón készült. Anyai nagymamám ül közepén, körülötte az összes gyermeke a családjaikkal. Édesanyámék haton voltak testvérek, egy részük Budapestre került, a másik rész Hódmezővásárhelyen maradt vagy Szegeden. Édesanyám egyik testvére szabadalmi bíró volt Pesten, a másik egy gazdasági iskolában volt tanár. János bátyja [*a kép bal szélén, lent*] az első világháborúban pilóta volt; őt nagy büszkeséggel emlegette mindig a család. Meg is jelent egy könyv *A felhők katonái* címen, ahol Imre Jánosról volt egy fénykép, ahogy kihajol a repülőgép ablakán, és dobja le a bombát. Akkor még úgy volt, hogy benyúlok és kihajítom... Őt meg is hurcolták többször később a kommunisták. Emlékszem egy képre, amikor a hátán van a favágókecske, mert egy időben azzal foglalkozott, hogy házról-házra járva vállalt munkát, fűrészszel vágta a fát.

Fent balról jobbra: Imre Sándor, mellette a szüleim, Dávid Gyula és Imre Ida – édesapám karjában egyéves Laci bátyám –, ömellettük Imre Janka és kislányai, a jobb szélén pedig Imre Lajos felesége és Imre Lajos. Lent balról jobbra: Imre János és felesége, Imre Sándor felesége, közepén a nagyanyám, Fazakas Janka, és a jobb szélén Imre Lajos gyermekei.

'44-ig nagyon jól lehetett tartani a kapcsolatot a magyarországi rokonokkal, aztán ezek a kapcsolatok megritkultak. A '60-as években, amikor először kaptam útlevelet, fontosnak tartottam, hogy a családnak ezzel az ágával felvegyem a kapcsolatot, s akkor végigjártam az egész családot.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Családi kép Árapatakon
A fénykép készítésének helye:	Árapatak
A fénykép készítésének éve:	1936
Kulcsfigura:	Dávid Gyula

A képen a szüleim és három idősebb testvérem látható a szülőfalumban, Árapatakon. Árapatak Kovászna megyében, Háromszéken van, ott volt akkor édesapám lelkész. Már 12 éve volt az árapataki gyülekezetben, amikor 1938-ban, abban az évben, amikor én születtem, meghívást kapott Székelyudvarhelyre, úgyhogy én mindössze hat hetet töltöttem itt.

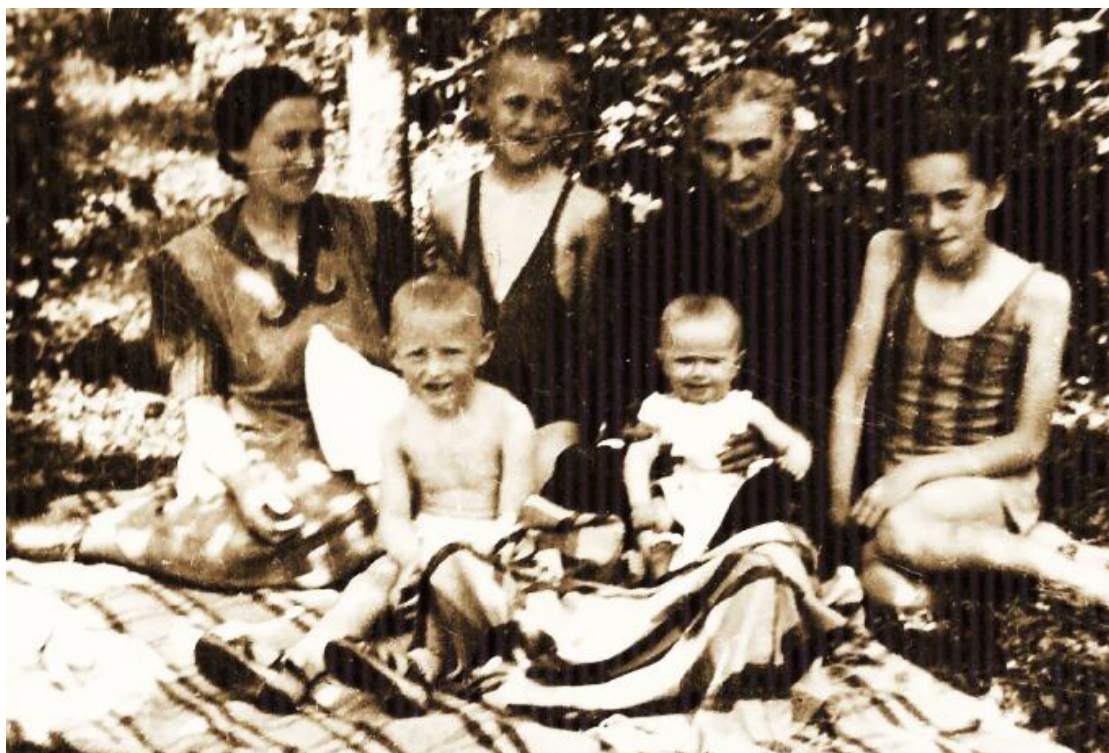
Édesapám lelkipásztori szolgálata alatt Árapatakon komolyan föllendült a kézimunkának a támogatása. Nagyon szép szőtteket, varrottásokat csináltak, amit édesapám a svájci kapcsolatai révén még értékesíteni is segített, úgyhogy ez egy jó bevételi forrása volt azoknak, akik ezzel foglalkoztak. De hogy milyen jó kapcsolat volt, abból arra emlékszem még növekvő gyermekkoromból, hogy gyakran jöttek árapataki asszonyok, tanítónők látogatóba Udvarhelyre, és mindig örömmel számoltak be arról, hogy mi is történik, hogy folytatódik ott az élet.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Édesanyámmal
A fénykép készítésének helye:	Székelyudvarhely
A fénykép készítésének éve:	1938
A képen:	Dávid Gyuláné Imre Ida, Dávid Lajos

Édesanyám úgy figyelt mindenre, ami velünk és körülöttünk történik! Egészen rendkívüli módon tudott közel kerülni hozzánk. Fegyelmet kellett tartani; amikor szükség volt, ránk szólt, de nem emlékszem, hogy ránk csapott volna. Láttam bizony sokszor estefelé fáradtnak, de indulatosnak, kedvetlennek soha. A nagy társaságot nemigen szerette; elment, ha látogatás volt ismerősökhöz, családokhoz, de igazából édesapám kedvéért ment el. A templomban minden istentiszteleten ott volt, a nőszövetségnek egy darabig elnöke is volt. Az anyaságot teljes értékű életformának fogta fel. Magyarországról hozta a tarhonyagyúrás technikáját – azt a kemény tésztát végtelen hosszan kellett átdolgozni a szitán. Emiatt, emlékszem, volt vita édesapámmal: „*Megint tarhonyát csináltál, megint felkeltél ötkor!*” – s attól a perctől nem ettünk több tarhonyát.

Akkor éltem én meg igazán, hogy a család nemcsak fizikai, hanem lelki közösség is, amikor édesapámék 1944-45-ben távol voltak. Akkor minden este rendszeresen áhítatot tartottunk, az nem maradt el, édesanyám nem hagyta volna el semmi pénzért.

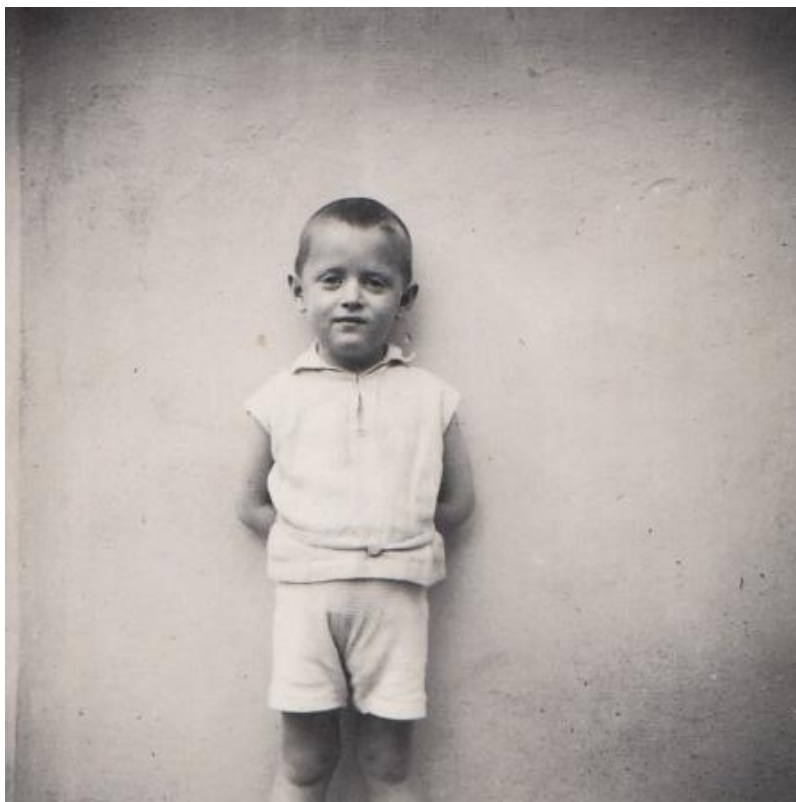

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Családi kép Boldogfalván
A fénykép készítésének helye:	Felsőboldogfalva
A fénykép készítésének éve:	1942
Kulcsfigura:	Dávid Lajos

A képen balról jobbra édesanyám, mellette Laci bátyám, nagymamám – ölében Anikó húgommal – és Klári nővérem ül, én pedig előttük ülök kinyújtott lábbal.

A nagyszüleim boldogfalvi háza volt a nagy családi találkozók színtere. Mikor a kép készült, 1942-ben a nagyapám, Dávid József már meghalt, de a nagymamám még tovább élt itt pár esztendő. Gyermekként nagyon jól éreztük magunkat Boldogfalván az unokatestvérek társaságában, akik rendszeresen eljöttek, és itt töltötték a nyarat. Hancúroztunk, fürödtünk a Küküllőben s a kert háta mögött folyó malomárokban – szóval, amit egyszer egy gyermek elkövethet, elkövettük.

Amíg megvolt a boldogfalvi ház és az ottani nagy kert, rengeteg gyümölcs került be az udvarhelyi parókia pincéjébe. Még elemi iskolás koromban is sikerült velük ellátnom a barátaimat. Minden reggel háromnegyed nyolckor már ott voltak a kapuban, mindenki megrakta a zsebét almával, és úgy indultunk az iskolába.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Gyermekkor
A fénykép készítésének helye:	Székelyudvarhely
A fénykép készítésének éve:	1944 körül
A képen:	Dávid Lajos

Igazából, gyermekkoromból sok emlékem nem maradt, de van egy emlékem, amit őrzök magamban – bár nem tudom, hogy valóban átéltem-e, vagy pedig mások elmondását teszem a magamévá. Arra emlékszem, hogy könyöklünk a templom ablakában, és jönnek be a magyar katonák. Még azt megelőzően kaptam én is olyan ruhát gyermekként, amelyik hasonlított a katonaviselethez, s ócska fapuskát, s azzal én ott álltam a kapuban, és akkor megsimogatták a magyar katonák az arcomat. Aztán a parókia ablakában könyökölve néztük, hogy vonulnak vissza a németek, s a nyomukban hogy vonulnak az oroszok elnyúzva, fáradtan, hiszen gyalog jöttek. És énekeltek, ma is emlékszem a melódiára, bár a szöveg, az nem maradt meg bennem.

Emlékszem, a bátyáim egyszer szereztek egy lombfűrész, és csináltak várat nekem ólomkatonákkal, s az volt a karácsonyi ajándékom – milyen nagyon tudtam annak örüdni! Születésnapon mindenki annyi kockacukrot kapott, ahány évet betöltött. Ez volt a születésnap ajándék – hogy vártuk, hogy örvendtünk neki! Udvarhely, mint kisváros a maga barátságos légkörével él bennem, ahol mindenki mindenkit ismer, és mindenkit mosolyogva köszönt – ahol jó gyermeknek lenni.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Nővéreméknél Muzsnán
A fénykép készítésének helye:	Székelymuzsna
A fénykép készítésének éve:	1954
Kulcsfigura:	Vetési Sándor

A képen már 16 éves vagyok. Klári nővérem férjhez ment Vetési Sándor lelkészhez Muzsnára, náluk voltunk látogatóban. A hátsó sor balszélén áll Anikó húgom, mögötte Klári és a férje, karján Sanyi fiukkal. Mellettük jobbra én és Laci bátyám, azután Gyula bátyám következik Katica lányával és a feleségével, Árva Katalinnal. Előttünk édesapám és édesanyám ülnek, édesanyám mellett öt éves kisöcsénk, Istvánka, a jobbszélén pedig Vetési Sanyi nagynénje.

Nem volt könnyű kimenni Muzsnába; gyalog, vagy szekérral mentünk Bögözből. Útközben gyakran bementünk az agyagfalvi lelkészékhez, illetve Simon János bácsiékhoz Mátisfalvára. Halála előtt Vetési Laci kivitte még egyszer az édesapját Muzsnába, s ő még mindig ismerte az embereket, mondta, hogy ki hol lakott.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Maksay professzor és az évfolyamunk

A fénykép készítésének helye:

Kolozsvár

A fénykép készítésének éve:

1959

Kulcsfigura:

Maksay Andor

Ez a kép a könyvtár bejáratánál készült, amikor Maksayt kényszernyugdíjba tették, egyik napról a másikra mindenféle szolgálattól megfosztották. Maksay, Nagy András és Horváth Jenő olyan nyugállományba kerültek, amit nem kívánok senkinek, amikor még a lehetősége sincs meg annak, hogy valaki szolgálhasson. Ez az évfolyamunk, amikor másodévesek voltunk. Az unitáriusok nincsenek itt.

Sok szempontból ragaszkodtunk Maksayhoz, aki minket hihetelen nagy lexikális tudásával mindig elkápráztatott. A kollokviumokon viszont az első perctől kezdve kivette a rettegésnek fullánkját az emberből, hogy oldott volt a hangulat. Maksay Berci bácsinál megtörtént, hogy sok esetben a Biblia is „be volt löve” – ezt így mondtuk annak idején –, vagyis rá volt írva a görög és héber Biblia soraira a magyar megfelelő. Berci bácsi mondta: „Be van löve, tiszteletes úr, be van löve!” – Diák: „Nincs belöve.” – Berci bácsi: „Be van löve!” – Diák: „Nincs belöve.” – Berci bácsi: „Fel a kezekkel!” – Diák: „Be van löve.” De ezután nem az volt, hogy: „Mars ki disznó kölyök!”, hanem az, hogy: „Jöjjön holnap, beszéljünk még egy kicsit!”

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Évfolyamtársakkal
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1960 körül
Kulcsfigura:	Dávid Lajos

Felső sor balról jobbra: második Dávid Lajos, negyedik: Kövecsi Imre, hatodik: Hegyi János, a sor végén Szígyártó Miklós. Elöl guggolnak: középen Csép Sándor, a cigarettás Köblös Domokos.

Különböző helyekről – Királyhágó-mellékről, Erdélyből, különböző városokból – különböző származású, érdeklődési körű, komolyságú fiatal gárda került össze. Velük én nagyon hamar – és nem is teljesen csak a szobatársakkal – ki tudtam alakítani egy olyan baráti kört, ahol jól éreztem magam, és ahol úgy éreztem, hogy helyem van nekem, és ők is elfogadnak. Nem volt ez egy kiránduló társaság, de színházba, koncertekre jártunk. Kolozsváron két olyan hely volt, ahol hetente voltak bulik, és én is elmentem egyszer a Párizs utcába. Közmunkázni is jártunk: a Szamos-híd fölött volt egy malom, és egyszer oda vezényeltek ki minket, hogy azt bontsuk le.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Teológus barátok
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1959 körül
Kulcsfigura:	Fazakas Sándor

Balról jobbra hátsó sor: Fazakas Sándor, Dávid Lajos, Kállay Csaba, Okos István. Első sor: Eiben Vilmos, Köblös Domokos, László Vilmos. Ez a baráti kör, mondhatom, hogy végig elkísért, nemcsak a teológus évek alatt, hanem tovább is. Részt vettünk egymás esküvőin, keresztelőkön, komaságba kerültünk, a barátság kiterjedt a családjainkra is. Én hálás vagyok azért, hogy ez a baráti kör összeállt. Egy tasnádi fiú volt az egyik legjobb barátom, Eiben Vilmos – fiatalon meghalt –, és rajta kívül Szígyártó Miklós, Köblös Domokos, Fazakas Sándor. Nem volt egy nagyon népes csapat ez, olyan négy-öt ember, akikkel folyamatos volt a közösség. A baráti kör nemcsak azt jelentette, hogy együtt vagyunk az órákon és az órák után, hanem azt is, hogy együtt mentünk színházba, operába, koncertekre.

Fazakas Sanyi vásárhelyi fiú volt, talán ő volt a legközelebb hozzám. Nagyon jó zenei tehetsége volt; noha nem tanította senki, mégis nagyon jól megtanult orgonálni. Egyszer valamelyik vendéglőben voltunk, és a Magyar Színháznak a színészei is ott voltak. Egyikük meghallotta, ahogy Fazakas orgonált, odament hozzá s álmélkodva kérdezte: „*Fiú, te Bachot játszol? Nem is nézem ki belőled!*”

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Udvarlás
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1960
A képen:	Tonk Emese, Dávid Lajos

Anikó húgom a mostani Apáczaiba járt Kolozsváron, és osztálytársa lett Tonk Emesének, aki egy újrólátogatás alkalmával feljött Anikóval hozzánk. És csodák csodája, ezzel az első látogatással elkezdődött valami, amit nem tudok megköszönni eléggé az Úristennek. Egy olyan barátot kaptam az első perctől kezdve, aki egy pillanatig sem vonta kétségbe azt, hogy én lelkes akarok lenni, egy pillanatig se képzelte el azt, hogy neki más értékrendet kelljen vallani és érteni, egy pillanatig se akart félreállni attól a hivatástól, amit én vallottam és vállaltam. Nem volt nekem senki barátom azelőtt. Emese gyerek volt, még érettségiző sem volt, és én is taknyos kölyök, de az a kezdődő kapcsolat – bennem az a döbbenet, hogy valaki engem észrevesz –, az számomra nagyon sokat jelentett. Nem első pillanatra, de nagyon rövid idő alatt kialakult az a vonzalom, amit aztán, hála Istennek, éreztem egész életemben.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	A polgári esküvő után
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1963
A képen:	Tonk Emese, Dávid Lajos

A polgári esküvő után készült ez a kép, amikor kijöttünk. Elkísért Maksay Berci bácsi leánya, Marika a férjével, Zsizsmann Kristóffal, ők voltak a tanúk. Emese, amikor örült, ilyen csillogást láttam a szemében. Sokáig megvolt ez. Mintha életének utolsó idejében ritkábban láttam volna ezt a csillogást.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Esküvői kép: a Farkas utcai templom előtt

A fénykép készítésének helye:

Kolozsvár

A fénykép készítésének éve:

1963

A képen:

Tonk Emese, Dávid Lajos

Esküvőnk a Farkas utcai templomban volt. Imre Lajos esketett, ő volt a család papja.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Esküvői ebéd
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1963
A képen:	Tonk Emese, Dávid Lajos

Az esküvői ebéden elfértünk a Tonk család két, összenyitott szobájában; ott volt egy hosszú asztal. Ott voltak Juhászék, felnéztek Maksayék, Nagy Andrásék. Anyósom főzte az ételt, de biztos, hogy odaállt a család is melléje. Az esküvő után vittem is Emesét Hármásfaluba; reggel ötkor indult a vonat. Egy átszállással el lehetett akkor jutni Hármásfaluiig, Balázsfalván kellett átszállni. Hajnalban kikísértek a Juhász-fiúk az állomásra nagy éneklés közepette: „Fekete faluban fehér torony látszik...” – de nagyon falsul énekelték. Nem voltak elázva, de néha eltűntek Tavaszgy Csabával, anyósom testvérével, és a teraszon kóstolgattak.

Később elmentünk Laci bátyámékkal a Hargitára. Az egy nagyon kedves kirándulás volt, nagyon szívesen emlékszem arra.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Emese szüleinek esküvői képe
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1940 körül
A képen:	Tavaszy Emese, Tonk Emil

Én nem tudom, hogy Emese szülei pontosan hogy ismerkedhettek meg, de arra gondolok, hogy apósom nagyon aktív volt diákként az IKE munkában, így kerülhetett kapcsolatba Tavaszgy Sándorral. Lehet, hogy kiránduláson, mert Tavaszgy vitte a teológusokat és az egyetemistákat. Nagy kirándulócsapatok voltak, nem is tudom, mikor ment Tavaszgy templomba, mert nagyon sokat volt a havasokban.

Apósom, mint Tavaszgy Emesének a férje egy egészen más világnak a levegőjét hozta be az életembe. Más volt az ismeretségi körük, a családjuk, a múltjuk. Nemcsak a kemény, konok, becsületes, következetes kálvinistaságot hozták magukkal, hanem a szerelmét az erdélyi hegyeknek. A természet abszolút szeretete jellemezte a Tonk családot. Ha vasárnap délelőtt elmentek templomba, – mert mindig elmentek –, délután valahova kimentek, és akkor én is mentem velük. Megnyílt előttem az ő ismeretségi körük: Kozma Bandiék, Bálint Jóskáék – a boncidai lelkész –, gróf Bethlen Béla, akivel elég sokszor találkoztam náluk.

Anyósom végtelenül kedves volt: mindig volt, amivel kínáljon, mindig volt mosolya, kedvessége a vendégekhez. Hozzám is első perctől kezdve nagyon szívélyesek voltak és elfogadók.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Apósom
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	n.a.
A képen:	Tonk Emil

Apósom végtelen munkabírásu volt. Ő volt a szülészetnek, a kórház újszülött osztályának a vezetője. Ő végzett Kolozsváron először vércserés gyermekszülést. Ott, ahol Rh összeférhetlenség volt, a következményeket ki lehetett védeni azzal, hogy a gyermeknek kicserélték a véréit.

A munkában nem ismert tréfát, nem ismert kényelmet, bárhol-bármikor föl lehetett költeni. Kolozsvár krémjének – hogy rossz kifejezéssel éljek, de nem tudok mást mondani – ő volt a házi orvosa. Kiment, vizsgált, nem volt megállás, mindig futott valahová, mindig ment. A környékről is hozzá vitték a gyerekeket. Emlékszem, ha Hármasfaluba jöttek látogatóba, mindig volt egy fogadóóra, amikor jöttek a gyerekekkel a szülők, Váralján szintén ez volt. A munkának, a szolgálatnak a feltétlen tisztelete, komolyan vétele erősen hatott rám. Ezt lehetőleg így kell csinálni, ha valaki valamit akar, mert másképp nemcsak a munkának, hanem az embernek sem lesz becsülete. A hit alapján volt ő elkötelezett az orvosi hivatás mellett, a magyarsága mellett, a kultúra mellett.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Emese Tavaszy nagymamával
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1946 körül
A képen:	Tavaszy Sándorné, Tonk Emese

Amikor én Emesét megismertem, a nagyanyja, Tavaszyiné már özvegy volt; a nevezetes kolozsvári Sárga házban lakott Ilonával, a másik lányával. Arra emlékszem, hogy lassú, kemény lépésekkel ment a templomba minden reggel. Mikor apósom megnősült, akkor az egész Tavaszy-emelet kétfelé oszlott; volt egy bezárt ajtó és át lehetett döngetni egyik lakásból a másikba.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	A Tonk-család
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár?
A fénykép készítésének éve:	1959 körül
Kulcsfigura:	Tonk Emese

Emese a szüleivel és a testvéreivel. Felső sor balról jobbra: Tonk István, Tonk Sándor. Alsó sor balról jobbra: Tonk Katalin, Tavaszy Emese, Tonk Emil, Tonk Emese.

István nagyon a munkára figyelő ember volt, Sándor is a maga területén komoly munkát végzett és a lányoknak is helyén volt az eszük. Megvolt az erkölcsi mérték: az, hogy mi jó és mi rossz, az igen és a nem nagyon keményen elhatárolódott. A lakásuk, egy búcsújáró hely volt, ahol jöttek-mentek az ismeretségi kör tagjai.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	A hármásfalusi parókia
A fénykép készítésének helye:	Hármásfalu
A fénykép készítésének éve:	1965

1962 januárjában neveztek ki Hármásfaluba; az volt a leghidegebb tél, amit én megértem. Mikor egy nyomorúságos bőrönddel megérkeztem, összedobtak nekem egy ágyat, egy asztalt, megtöltötték a szalmazsákomat. Megnéztem, hogy mi van a házban – hát fa nincsen. A presbiterek azt mondták: „*Tiszteletes úr, a kertben ott a sok fa.*” Egy patak folyik át a kertben, s annak a felső, a temető felé eső részén sok akácfa volt. Nem esett jól az, hogy „ott a fa” – még jó, hogy van fa –, de ez is megoldódott. Egy rossz vaskályhában tüzeltem. Reggel, amikor kimentem a konyhába, a víz be volt fagyva a mosdótálban. A parókián volt egy konyha, mellette egy kis szoba, utána egy ebédlő. A Pap utca irányában volt az iroda és még egy szoba. Bőven elfértünk, nem is tudtuk az egész lakást fűteni. Nagyon szerettük ezt a verandát, ott szoktunk kint ülni.

Emese akkor még harmadéves volt az egyetemen, úgyhogy másfél éven keresztül időnként én ugrottam fel Kolozsvárra, időnként Emeséék jöttek le, és igyekeztek lakájossá tenni a rideg legényszállást.

Amikor megérkeztünk a lakodalom után, a cigánysoron vezetett az utunk be a faluba. A cigányok sorba álltak, úgy kívánták nekünk a gyermekáldást. Amikor beértünk a parókiára, ott vártak a presbiterek, s már elő volt készítve egy evés-ivás. Az asszonyok később eldugták a bort, hogy tudjunk lefeküdni, mert ha nem, akkor minket reggeltől késő éjszakáig fenntartottak volna. Jól érezték magukat, énekeltek úgy, hogy repedt szét a fal.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	A szentistváni templom
A fénykép készítésének helye:	Hármasfalu
A fénykép készítésének éve:	1960 körül

Hármasfalu – mint ahogy a neve is mutatja – három gyülekezetből állott, nagyjából 300-300 lélek volt mindenikben. Ez a három faluközösség mindig Szentistván körül tömörült. A szentistváni templom szép, tágas, jó akusztikájú templom volt. Vasárnaponként három istentisztelet volt: Szentistvánon kezdődött, Atosfalván folytatódott délután pedig Csókfalván fejeződött be. Szentistván nem volt különösebben templomos, de volt egy olyan réteg, amelyiket nem lehetett elválni a templomtól.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	A Pap utca
A fénykép készítésének helye:	Hármasfalu
A fénykép készítésének éve:	1965

A Pap utca jó sáros volt, télen jeges, szánkóztak itt a gyerekek. Az egyik tanító azzal volt megbízva, hogy a Pap utca szájánál álljon, és ne engedje a gyerekeket vallásórára. A gyermekek azonban kikerülték és a kerteken és a patakon át jöttek, kanyarodtak vissza a parókiára.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Papné és tanárnő
A fénykép készítésének helye:	Hármasfalu
A fénykép készítésének éve:	1965 körül
A képen:	Dávid Lajosné Tonk Emese

Emese magyart tanított és oroszot, de ő a papnáságot nagy örömmel és nagy lelkesedéssel tudta vállalni. Abban az időben úgy volt, hogy aki a tanügyben dolgozott, annak választania kellett: iskola vagy egyház. Emesének ez egy percig sem volt kérdés: Bordoson, később aztán Sóvárádon tanított, de a gyülekezeti szolgálatában nem ismert pardont, és biztos vagyok benne, hogy ha helyben sikerül tanítania, akkor sem lett volna másként.

Hármasfaluban üres volt a magyartanári állás, pontosabban nem szakképzett végezte az oktatást. Emesét próbálták odaküldeni, és akkor kitört a botrány. Az a hölgy, aki a magyart tanította, úgy nyilatkozott, hogy „*Ha ez az asszony ide kerül, akkor én felakasztom magam!*” Elmentünk az iskolaigazgatóhoz látogatóba; ült a fászládán és köpködte a tökmagot, de föl nem állt, és azt se mondta, hogy *jó napot!* Egy vad világ volt, amelyikben az embert semmire nem becsülte az a réteg, amelyik szellemi társa lehetett volna.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Emese az asszonyok között
A fénykép készítésének helye:	Hármasfalu
A fénykép készítésének éve:	1965 körül
Kulcsfigura:	Dávid Lajosné Tonk Emese

A Pap utca szájával szemben lakott egy presbiter, az ő kapujában volt egy pad, oda mindig kiültek vasárnap délutánonként. Sokszor mi is odatelepedtünk, ez egy kedves társaság volt.

'65-ben kezdtek születni a gyerekek. Két évente jöttek: először Lajos, utána '67-ben Anikó, '69-ben Réka. Abban az időben összesen három hónap volt a szülési szabadság, és az nagyon hamar eltelt. Én tehát ott maradtam volna kopogó fejemre egy kicsi gyermekkel. A lista megvolt, hogy mit kell csinálni, de az nem volt elég. Reggel hattól Bordosról Emese csak délután ötre ért haza, ezért már az elejétől volt egy segítségünk. Ez először egy kedves gegesi asszony volt, majd a mostani kolozsi lelkésznőnek, Sikó Piroskának az édesanyja, aztán érdekes módon a falu akkor még egyetlenegy jehovista asszonya. Hitvitát nem folytattunk; egy nagyon becsületes kedves asszony volt, akire mindig szeretettel emlékszem vissza.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Konfirmálás Hármásfaluban

A fénykép készítésének helye:

Hármásfalu

A fénykép készítésének éve:

1960-as évek

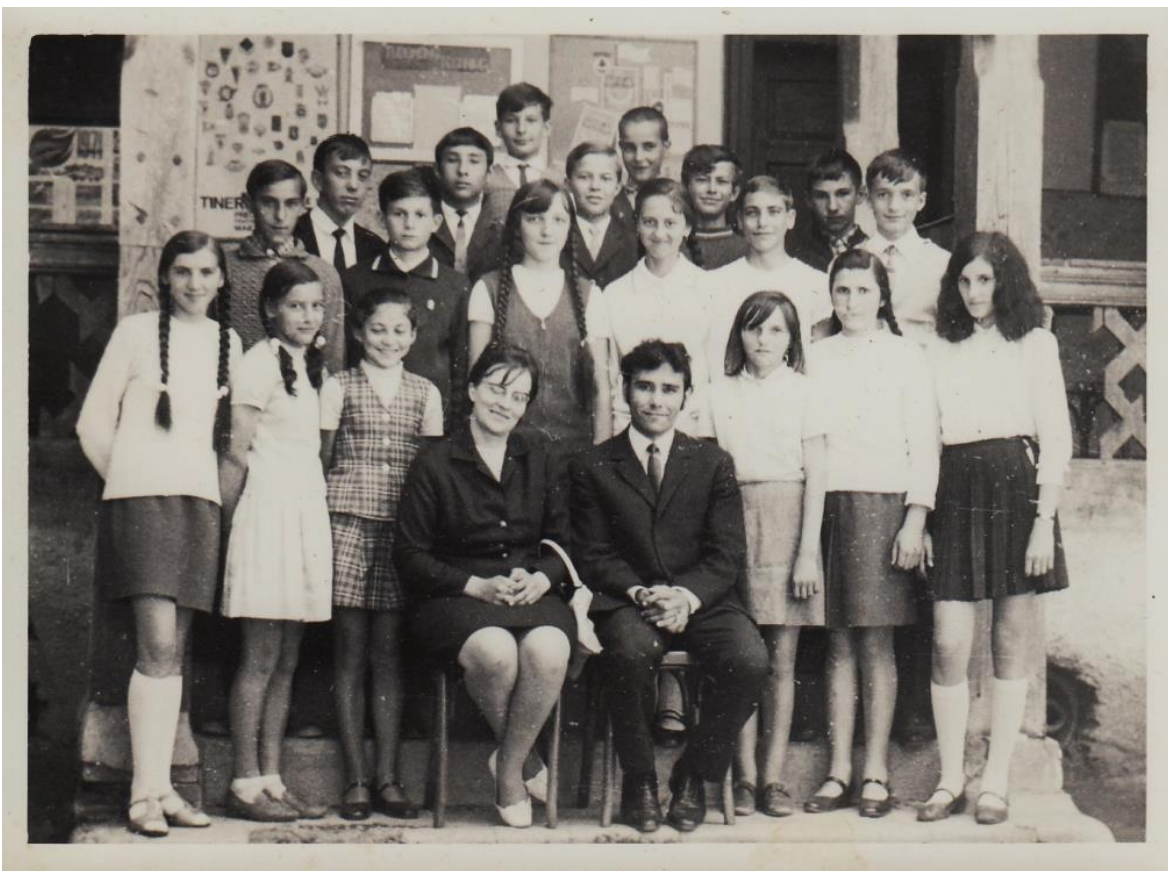
Kulcsfigurák:

Nemes Sándor, Dósa József, Bartha András

Örökölttem három gondnokot. A szentistváni, egy nagyon jó gazdaember volt, nagyon hűséges templombajáró: Nemes Sándor, Atosfalván Dósa Józsinak az édesapja volt a gondnok, Csókfalván egy másik – végül is mind a hárommal jó egyetértésben voltunk.

A konfirmáció, az együtt volt mindig a szentistváni templomban. Nagyon szerettem a konfirmálókkal való foglalkozást, az megint kitöltötte az életemet, de azt is csak nyáron lehetett, mert évközben nem engedték az iskolából a gyerekeket. Másfél vagy két hónap Újkenyér előtt, ennyi volt a konfirmációs felkészítő. Minden reggel korán, a hatórai harangszó után volt a kátéóra hattól hétig, vagy néha tovább. A konfirmációi nagyheti alkalmak is nagyon korán voltak, de a nyári istentiszteleti alkalmak is.

1971-ben a váralji beiktatómra eljött a szentistváni gondnok, hozott egy csokor rózsát, és úgy adta át, hogy minden szál egy konfirmáló növendék küldeménye. Mondta a nevüket: ezt Erzsike küldi, ezt Jolánka küldi...

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Emese a sóváradai tanítványaival

A fénykép készítésének helye:

Sóvárad

A fénykép készítésének éve:

1970 körül

Kulcsfigura:

Dávid Lajosné Tonk Emese

Emese Bordoson, később aztán Sóváradon tanított, itt is, ott is tárt karokkal fogadták. Nagyon derék igazgató volt Sóváradon, Bíró Dénes. Ott is volt egy kemény kommunista a tantestületben, Király Laci bácsi (a költő Király Lászlónak az édesapja), de ő sem bántotta Emesét. Színdarabokat tanultak, benne volt a közéletben. Ez az osztály első évben még Váralján megkántált, nagyon jól esett nekünk.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Beiktatómra készülő asszonyok

A fénykép készítésének helye:

Gógánvára

A fénykép készítésének éve:

1971

Már Hármashaluban is jó szokásunk volt meglátogatni a lelkipásztorokat, gyülekezeteket; így jutottunk el Csiha Kálmánéhoz is Gógánvára. Azt a rajongást, amivel ők Gógánról és Várajáról beszéltek, nem lehet leírni. Amikor Kálmánék később elmentek, megkérdezték, hogy nincs-e kedvünk Várajáró jönni. Kiderült, hogy a helybeli tanárok is szeretettel fogadják Emesét, így erősödtünk meg abban, hogy igaz, nem égető szükség az elmozdulás, de Váraján egyfelöl van egy áomközösség, másfelöl együtt lehet a család, vége lesz az ingázásnak, márpedig három gyermekkel az ingázás nem egy leányálom. Így hoztuk meg a döntést.

A kép a beiktatóm előtt készült; a beiktatói közebédre készülnek az asszonyok. Balról jobbra: Keszegh Margit (a következő három nevét már nem tudom), Dávid Emese, Kopán Zsuzsika, Aszalós Margit, Szász Mihályné, Székely Mátyásné, Kati néni a kurátorné. A jobb szélén állóra szintén nem emlékszem, és a padon ülők közül is csak a hozzánk legközelebb levő Nagy S. Imrénét ismerem fel.

Úgy emlékszem, hogy a környékbeli lelkészek eljöttek a beiktatóra. Bíró Sándor volt az esperes, a héderfáji. Nem emlékszem, hogy hol ültünk le, de biztos énekelünk, mert itt nem járt le semmi éneklés nélkül.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Egyházmunkásokkal az épülő parókia előtt
A fénykép készítésének helye:	Gógánvára
A fénykép készítésének éve:	1972

Balról jobbra fent: Dénes Sándor, Nagy Irén, Dávid Emese, Dávid Lajos, Fábrián Sándor. Balról jobbra első sor: Nagy Dezső Dávid Rékát tartja az ölében, Dávid Anikó, Dávid Lajos.

Ideérkezésünkkor még nem volt kész a lelkeszi lakás. A Fogarasi Sámuel által az 1700-as évek végén épített parókia volt meg: nagyszoba, két kis szoba és a gyülekezeti terem. Ez az állapot egy éven át tartott. Peti Mihály csapata dolgozott a parókián; ősszel érkeztünk meg, és következő tavasszal fejezték be az épületet.

Feltétlen tiszteletre méltó volt az, ahogyan János bácsi, a gondnok rendezte a közmunkával kapcsolatos dolgokat. Ha a mester valamit mondott nekem, én csak a kurátornak kellett megmondjam, a többi már nem tartozott rám. Ha meg akartam őket kínálni valamivel, elfogadták, de ez sem volt mindig kötelező. Nagyon jól működött az, hogy ő szólt egynek, az szólt a következőnek addig, amíg 10-15 ember össze nem gyűlt arra a napra. Hármassfaluból jött egy presbiter, ő csinálta a vízvezetékét.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Ifjú házasokkal Gógánváralján

A fénykép készítésének helye:

Gógánváralja

A fénykép készítésének éve:

1975 körül

Kulcsfigurák:

Dávid Lajos, Dávid Anikó, Dávid Réka

Balról jobbra hátsó sor: Dávid Lajos, Dávid Anikó, Dávid Réka, a Mellette levő kislányt nem ismerem fel. Az asztal körül, balról jobbra: Dávid Emese, Dávid Lajos, azt a fiatal lányt szintén nem tudom kicsoda, Sebes Margit, Nagy Irén, Béres Anna, Nagy Márton, Nagy László, Béres László.

Ott voltunk a gyülekezettel a mezőn, kimentünk az aratásba. jött a szüret, hol ide, hol oda hívtak... Akkor még megvolt a Mogyoróستól kezdve egészen a Sinkáig minden oldalon a szőlő, és azok a szüreti közösségek nagyon jók voltak. A szüreti alkalmak mindig énekes, kórusos találkozóval végződtek, ahol nem kellett inni ahhoz, hogy a vidámságunkat és a jókedvünket énekben is kifejezzük. A három gyermek sokat segített a beilleszkedésben, mert a gyermek mindig összekapcsol a gyülekezettel. Lehet, hogy velünk szemben fentartásokkal voltak, de a gyermekekkel szemben soha nincs fenntartás, hanem befogadás, elfogadás, és szeretet. Azt éltük meg, hogy nem az Isten akarata ellen való volt az a döntés, hogy beástuk magunkat ide „ebbe a lyukba”. Az életünk hétköznapijaiban is és ünnepnapjaiban is nagyon jól pörgött, és ha rákérdezett valaki, hogy: „*Nem bántátok meg te, hogy elástátok magatokat?*”– akkor nyugodt lélekkel mondtuk: „*Nem, köszönjük szépen, nagyon jól vagyunk!*”

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Konfirmáció Gógánváraán

A fénykép készítésének helye:

Gógánvára

A fénykép készítésének éve:

1970-es évek

Kulcsfigura:

Dávid Lajos

A presbitériumnak 12 tagja volt, erről a képről páran hiányoznak. Balról jobbra fent: Molnár István, Bíró András, Sebes Ferenc, Székely Mátyás, Dávid Lajos, Nagy János gondnok, Fábíán Sándor, Fábíán I. János. Alsó sor balról jobbra: Peti János, a következő fiúnak a neve most nem ugrik be, Szombati leány, Székely Ferenc, Peti Ildikó, Fábíán G. János és egy presbiter, akinek nem emlékszem már a nevére.

A konfirmáció virágvasárnap volt. Nekem a kezembe került egy érdekes Káté-könyv, amit az Evangéliumi Iratmisszió keresztül kaptam, amikor megrendeltem a Vetés és Aratást. A nagyok vallásórás anyaga ebből állt. A fiúk mentek a dányáni erdőbe szászfüvet szedni és fagyöngyöt a templom díszítéséhez, a szülők pedig konfirmáció előtt az egész portán rendet csináltak. Aki meghívott, ahhoz elmentünk ebédelni, de a többit is meglátogattuk. Szeretettel emlékszem ezekre a látogatásokra.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Gyülekezeti kirándulás

A fénykép készítésének helye:

Kolozsvár

A fénykép készítésének éve:

1977

Kolozsváron, gyülekezeti kiránduláson készült ez a kép az Egyetem utca és a Petőfi utca sarkán. Busszal mentünk Kolozsvárra, hogy megnézzük a János vitézt, de a nagy bukaresti földrengés miatt letiltották a vidám darabokat, és ez a csapat végig kellett szenvedje az Anyegint. Sült le a képünkről a bőr, olyan kommentárok hangzottak el. A társaság egy része kiment a sarki kocsmába. Végignéztük a kolozsvári templomokat, a Teológián is voltunk, estére hazajöttünk.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	A harangláb
A fénykép készítésének helye:	Gógánvávalja
A fénykép készítésének éve:	1970-es évek eleje

A harangláb javítására az adott parancsot nekünk, hogy Margitkára rázuhant a fa. Az nagyon megdöbbsentett minket. Az istentisztelet után megálltunk beszélgetni – mert mindig volt egy beszélgetés a templom előtt –, én bejöttem, és éppen csak beértem, a palást még a kezemen, amikor hallottam a zuhanást. Rögtön kiszaladtam, de akkor már szegény ott feküdt a földön. Két leányát kézen fogva jött ki a templomból, amikor egy vastag ág a kőrisfáról lezuhant, a földre érve megpattant és őt hátulról telibe kapta. A gerince, a feje apróra tört, nem lehetett segíteni rajta, úgy ömlött belőle a vér, mint a patak. Érthetetlen dolog volt, hisz a legcsendesebb szél sem fúj, a fa sem volt korhad.

Hogy ne essen rá a fa a toronyra, és hogy a fa árnyéka ne fokozza a zsindegy korhadását úgy döntöttünk, hogy arrább visszük a haranglábát. Megkérdeztem Keresztes Gyulát, és ő azt mondta, hogy nem tanácsos ebbe a rendszerbe beavatkozni; cseréljük ki az alsó korhadt gerendát, és hagyjuk továbbra is a földön állni a haranglábát. Mi úgy gondoltuk, hogy ha már visszük, akkor emeljük meg, hátha jobban hallszik a harangszó is, és nem korhad úgy az alsó gerenda sem. Megöntötték az alapot és felemelték. Nem bontották le, még a harangot sem vették le. Hol itt emelték, hol ott emelték, mindig pöcköltek rajta, s akkor egyszerűen átcsúsztatták az új alapra.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

A marosvásárhelyi Szabadság úti presbitérium

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

1989. február 19.

Kulcsfigura:

Pécsi István főgondnok *[első sor, jobbról a negyedik]*

Vásárhelyen új gyülekezetet hoztak létre a Szabadság úton '83-ban, és engem is biztattak, hogy adjam be a pályázatomat. Hárman szolgálhattunk, a végeredmény pedig az lett, hogy egyhangúlag megválasztottak. A kép harangszentelés alkalmából készült, mögöttünk az imaház látható.

Harmincnégy tagú volt a presbitérium. Egyik része Bustya Dezső hagyományait, érzésvilágát, szolgálati módszerét tartotta jónak és ehhez ragaszkodott, a másik, a Kálmáné, inkább intellektuális társaság volt. Rendkívüli módon szerettem ezt a tisztikart. A gondnok a Ludas utcából került ki, a főgondnok Pécsi István a kistemplomi gyülekezetből. Pécsi István valahonnan a Szilágyságból származott, úri családból került Vásárhelyre, de végtelenül szerény ember volt.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

A kibővített imaház

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

1989

Vásárhelyen nagyon sok szolgálat volt. Vasárnap délelőtt két istentiszteletet tartottunk, másképp nem fértek be a hívek az imaházba. A konfirmációt nem is tudtuk az imaházban tartani, azt a Gecse-utcai templomban tartottuk. Az imaháznál mindig matattunk valamit, és a parókia megvásárlásával a korábbi irodát is be lehetett kapcsolni az imaházi térbe, '89-ben öt négyzetméterrel megtoldtuk az épületet, és oda tettük a szószéket és az orgonát. Csinálgattuk, ahogy lehetett, engedély nélkül. Szerencsére az a hitvány Tankó nyugdíjba ment, és helyette egy David Gheorghe nevű román pasas lett a kultuszinspektor. Nagyon intelligens ember volt, nagyon szép képtára volt. Ő ezeket a bővítéseket mindig megnézte és intett, hogy így tovább.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Az épülő Szabadság úti templom

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

1992

'90 után kezdtünk azon gondolkodni, hogy az imaházat felszámoljuk, és templomot építünk. '91-re végre megvolt a kerülettől a jóváhagyás, de Bukarest még mindig fenntartásokkal élt. Albu Zoli azt mondja: „*Hozzátok a terveket, vegyétek a hónotok alá és gyertek, elmegyünk a Departamenthez*”. Nemcsu volt akkor még az egyházügyi államtitkár; nem jöttünk el addig, amíg reá nem tette az aláírását és a pecsétjét. Amikor hazajöttünk a hírrel, mindenki nagyon örvendett. Húsvétkor megvolt az utolsó istentisztelet, és elkezdődött az imaház szétbontása.

A templomépítéshez a gyülekezet bámulatos módon odaállt. Öreg, nyolcvanéves emberek jöttek és kapargatták a téglákról a maltert, hogy azt vissza lehessen építeni a templomba, vagy lapátoltak. Mindig köszöngettük, és elmondtuk következő vasárnap nagy örömmel és hálaadással, hogy mennyire együtt dobban a közösségnek a szíve ebben a dologban.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Templomszentelés

A fénykép készítésének helye:

Marosvásárhely

A fénykép készítésének éve:

1991

Kulcsfigura:

Jaan Struijk

Az új templomot Csiha Kálmán [*a Mózes-székből középen*] szentelte fel '92 októberében. Még ott volt Juhász András is [*a Mózes-székből balra*], de már beteg. Kálmán Salamon templomszentelési imádságát olvasta fel. Nagyon lelkesek voltunk, hogy van egy 400 férőhelyes templomunk, van egy kedves imatermünk fent.

Amikor tervbe vettük a templomépítést, még '90-ben meghívtak a hollandok. Jaan Struijk gyülekezete hívott meg. Elvittem a tervrajzot, látták, örvendtek neki és megígérték, hogy támogatni fognak. A gyülekezet adományára, az egyházkerületi és kuratóriumi támogatásra rátevéődött a hollandok adománya. A képen Jaan Struijk áll az úrasztalánál, a holland testvérgyülekezet lelkipásztora, aki hozott egy nagy, egyméteres gyertyát, épp azt gyújtja meg, mint a testvérkapcsolat szimbólumát. Érti az erdélyi dolgokat, jól beszél magyarul a feleségével együtt. Itt tanultak a teológián, Henk van de Graaf után ők jöttek a feleségével Kolozsvárra.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Templomi ünnepély
A fénykép készítésének helye:	Marosvásárhely
A fénykép készítésének éve:	1990-es évek
Kulcsfigurák:	Csiha Kálmán, Bustya Dezső

Nem tudom pontosan mikor készült ez a kép, de ott van Csiha Kálmán [*a Mózes-székből jobbra*] és Bustya Dezső is [*a Mózes-székből balra*], lehet, épp vizitáció volt. Nagyon szerettem a különböző ünnepélyek megtartását, amikor a gyermekek nagy élvezettel és örömmel szolgáltak, és magukkal hozták a szülőket, nagyszülőket is. Ez missziót is jelentett a család irányába.

Akkor még 40-45000 reformátust tartottunk számon Marosvásárhelyen a kilenc gyülekezetben. A vásárhelyi gyülekezetek szaporodása egy nagyon intenzív családlátogatási kampánynak a gyümölcse volt, amit Kálmánék kezdtek, és én folytattam. Magamhoz vettem a kartotékokat meg a füzeteket, de amikor bementem egy tömbházba akkor a magyar neveket néztem, nem álltam meg azoknál, akik a nyilvántartásban voltak. Így sikerült évente negyven családot találni, és ezek mellé minden évben jelentkezett még harminc önként. Tiszteltem Bustya Dezső missziói töltetű hozzáállását a gyülekezeti munkához, hogy ő ezer-kétezer egyháztagnak meglátogat egy évben, tiszteltem Szabó Frigyesnek az adminisztrációs elkötelezettségét, pontosságát, Kálmánnak az emberi kapcsolatok terén megnyilvánuló közvetlenségét.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Testvéreimmel
A fénykép készítésének helye:	A Hargita lábánál
A fénykép készítésének éve:	2000-res évek eleje

Felső sor balról jobbra: Dávid Anikó, Dávid Lajos, Dávid László, Dávid Klára. Alsó sor balról jobbra: Dávid István, Dávid Gyula.

Gyula a legnagyobb, ő elvégezte a Kollégiumot, s utána elment Kolozsvárra. Kacérkodott még a színészettel is, de jobban szerette az irodalmat, s végül is irodalmár lett. Elvégezte az egyetemet, s ott is maradt tanársegédnek, onnan emelték ki később a börtönbe. Klári nővérem férjhez ment Vetési Sándorhoz, és szülte egymás után a fiúkat. Először Székelymuzsnában utána Bögözben szolgáltak. Laci bátyám csendesebb, sokkal higgadtabb, nyugodtabb volt, mint én. Egy befelé forduló ember volt, aki végül is úgy döntött, hogy teológiára megy. És jól tette, mert igazán szíve szerint tudta ezt vállalni és csinálni. Ők is Muzsnában voltak, majd Segesváron. Nagyon jó volt az, hogy Segesvárra be tudtunk menni. Igaz hogy korán érkeztünk, bátyáméknak hatkor fel kellett kelni, de volt hova menjünk. Őt így őrzöm az emlékezetemben, s hálás vagyok, hogy adta nekünk az Isten... A húgom '42-ben született, akkor érettségizett, amikor Kolozsvárra kerültek a szüleink '58-ban. Öcsém '49-ben született, amikor édesanyám 47 éves volt. Az igazán nagy csoda volt, mert mind azt mondták, hogy ilyen daganat meg olyan daganat – s aztán a daganat megmozdult, hála Istennek.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Testvérek szűk családi körben

A fénykép készítésének helye:

A Hargita lábánál

A fénykép készítésének éve:

2000-es évek eleje

Hátsó sor balról jobbra: Dávid Katalin, Dávid Klára, Dávid Lajos, Dávid Anikó, Dávid István.
Első sor balról jobbra: Dávid Gyula, Vetési Sándor, Dávid Emese, Dávid Erzsébet.

Ez a Hargitai tanya bejáratánál készült, ami a legújabb kori családi találkozók színhelye. Kápolnás elején tér el egy út balra a Cekend-tetőre. Van ott egy több hektáros terület, ott van ez a ház. Laci bátyám már nincs itt, s a felesége is hiányzik. Még viszonylag jól nézünk ki. Most már ezen a tanyán sem férünk, hiába van ott három-négy ház.

Az interjúalany neve:	Dávid Lajos
A fénykép címe:	Családi találkozó Zalánban
A fénykép készítésének helye:	Zalán
A fénykép készítésének éve:	n.a.

Én úgy tudom, hogy Laci bátyámék szervezték ezt a családi találkozót. Édesapám 75. születésnapját követően kezdődtek a rendszeres nagy családi találkozások. Ez egy autóbusszos kirándulás, amelynek a célja az volt, hogy végigjárjuk az Udvarhely – Árapatak – Komolló – Zalán útvonalat.

Árapatakon részt vettünk egy istentiszteleten. Laci prédikált, mi kiálltunk az úrasztalához, és ott a testvérekkel együtt elmondtuk a templom nyilvánossága előtt, hogy körülbelül hogy is állunk a szülőfalunkkal, meg hogyan alakult az életünk. Főleg Gyulu bátyámból folyt a szó, mert neki gazdag emlékei vannak abból az időből. Ez az alkalom számomra azóta is egy meghatározó élmény maradt, bár azután nem voltam többet Árapatakon.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Családi találkozó a Hargitán

A fénykép készítésének helye:

A Hargita lábánál

A fénykép készítésének éve:

2000-res évek eleje

Hátsó sor balról jobbra (akik állnak): Dávid Zsuzsa, Vetési László és felesége, Dávid Erzsébet, Dávid István, Dávid Lajos, Dávid Gyula, ezt a kopaszt és a mellette levő hölgyet nem ismerem fel, ifj. Vetési Sándor felesége, ifj. Vetési Sándor. Első sor balról jobbra: Adorjáni Zoltán, Dávid Fruzsina férje, Dávid Fruzsina, Dávid Zoltán és felesége a háta mögött, ifj. Dávid Gyuláné, ifj. Dávid Gyula, Czirmay Marika. Második sor: a szemüveges nő nem tudom, ki, a Vetési fiú és a babája, Dávid Emil, Dávid Katica és a négy unoka, ifj. Dávid Gyula lánya, Adorjáni Mária, Czirmay Áron, Czirmay Ágnes, Czirmay Marika férje Rudi. Harmadik sor balról jobbra (akik ülnek): Dávid Zsuzsa férje, Dávid Klára, id. Vetési Sándor, Dávid Katalin, Dávid Emese, Dávid Lászlóné, Dávid Anikó. Ez a kép is a Cekend-tetőn készült.

Ezek a családi találkozók annyira jól estek. Más egy összetartó család, és más az, ahol csak nyomják a kütyüt, és úgy küldik egymásnak a jókívánságokat – vagy küldik el egymást melegebb vidékekre.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

Családi kép Váralján

A fénykép készítésének helye:

Gógánváralja

A fénykép készítésének éve:

2004 körül

Balról jobbra: Kállay Zsike, Dávid Lajos, Dávid Anikó, Dávid Réka, Dávid Lajos, Dávid Tünde, Dávid István, Dávid Emese, Dávid Anikó férje. Gyerekek balról jobbra: Tamás, Dávid, Eszter, Beáta.

Már nyugdíjasként, 2002-ben vettük meg ezt a lakást, és már azokon a nyarakon elég gyakran jöttünk ki. A választás nyilván összefüggött azzal a 11 esztendővel, amit itt töltöttünk, azokkal a kapcsolatokkal, amit kialakítottunk. Nem is bántuk meg, mert ugyanabban a fogadtatásban volt részünk, mintha fungens lelkésznek hívtak volna meg. Úgy köszöntöttek: „*Hát hazajöttök, tiszteletes úr? Isten hozta!*” Én nagyon hálás vagyok az Istennek már az első idevezérlésért is, mert nyilván a második nem történik meg, ha nincs első. Hálás vagyok, hogy együtt voltunk abban a közösségben, amelyiket szerettünk, és amelyik befogadott.

Az interjúalany neve:

Dávid Lajos

A fénykép címe:

A gógánváraljai vegyes kórossal a templom előtt

A fénykép készítésének helye:

Gógánváralja

A fénykép készítésének éve:

2004 után

Hátsó sor balról jobbra: Béres Matild, Nagy Rozália, Fábíán Cs. József, Fábíán Mari, Molnár István, Fábíán Ilonka, Fábíán Gyula, Béres István, Nagy Imre, Kopán István, Nagy Mihály, Nagy Márton, Orbán Lajos. Első sor balról jobbra: Nagy Margit, Kiss Katalin, Fábíán Irma, Béres Anna, Sebes Margit, Nagy Margit, Nagy Klára, Sebes Rozália, Volkán Eliza, Péter Sarolta, Dávid Lajos középen.

Nagy ajándék volt az, hogy sikerült egy olyan közösséget ismét életre hívni, feltámasztani, amelyik lényegében a mi szolgálati időnk alatt indult, a gyülekezeti kórust. Már ideérkezésünkkor megfogalmazódott, hogy fel kell melegíteni a kórust. Ez nagyon jól jött nekem, és úgy éreztem, hogy nemcsak nekem jó, hanem annak a kis csapatnak is, amelyik összeverődött. Nagyon összecsengett bennünk a vágy, hogy legyen ez egy olyan kis közösség, amelyik, egyrészt a személyes kapcsolatokra, másfelől az egyház iránti szeretetre, a szolgálat iránti szeretetre és az énekhez való ragaszkodásra tud építeni. Amíg lehet, mindenképpen fenn kell tartani a kórust, mert úgy érzem, hogy nagyon sokat vesztenénk, ha ez sem volna. Ezekben él lényegében az egyház, ezekben van közvetlen kapcsolat, ezekben érnek össze a könyökök, és nemcsak a tüskék érnek össze, hanem az, amiből simogatás lesz és örömszerzés.